

# ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Број 22.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фориенти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожкић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају наручбине.

## Србија у народно-привредном погледу.

(Наставак.)

Први корак, који треба да се учини, за бољи развитак трговине у Београду тај је да се купци из Босне, Старе Србије, Арнаутлука и мале Влашке науче, да овде своју потребу у европским творовинама набављају; јер без тога нити ће се Београд узвисити на степен светскога тржишта, нити ће се моћи овде индустријска подuzeћа завести. И ако бива конзумција (трошња) у Србији све већа и већа, то ова ипак не може таква бити, да би могла због ограничености своје да служи за базис разгранатој трговини, а још мање би ту могла знатна индустријска подuzeћа налазити довољног тржишта.

Српска ђумручка система јако отешћава трговину те не подноси трговцима из речених земаља, да у Београду купују своје потребе. Томе би се могло доскочити на два начина; прво ако би се завело у добљем граду тако звано слободно стовариште (Entrepôt),\*) где би се могли еспани сместити без царине; или друго ако се Београд прогласи за слободно пристаниште.

На сваки начин мора се другоме првенство уступити, и ако признајемо, да је и једно и друго с тегобама скопчано. Сваки је почетак

тежак, а и београдски ће трговци имати да уклоне сметње, шта више мораће и где коју жртву да принесу, док се буду купци из суседних провинција навикли, да у Београду пазаре. Али вредни и имућни београдски уносачи увидиће, да се таква велики резултат само енергијом и жртвом постићи може, те ће свечинити да до цели дођу. Но и влада мора све оно да учини, како би се београдским трговцима њихов задатак олакшао.

Entrepôt више би сметње имао по трговину. Уносачи морали би уз своје стовариште у антрепортским магазима ипак имати и у вароши своје дућане, где ће послужити муштерију из Србије. То пак зактева двогубан трошак; јер није ни помислити, да ће београдски великокупци напустити чаршију, и концентровати сву своју радњу у граду, јер то неби одговарало начину радње на београдској пијаци са паланчанима, који по највише у мањим партијама пазаре, те с тога и долазе обично свака два месеца у Београд. Они немогу ризиковати да се паланчани обрате другим трговцима, који у вароши држе дућане.

И на то треба се обазрети, да мање-више сви београдски уносачи већ имају у вароши своје газе, или ће их подићи на турским плацевима, што их сад влада продаје. С тога тешко да ће који хтети да напусти сопствену магазу, те да у граду седи под киријом или ту нову да подигне. Зато лако може бити да ће у антрепоту, који ће влада с великим трошком да заведе, само три-четири великокупца држати стоваришта, те ће још у почетку цељ, која се хтела тим заводом постићи, промашена бити. Та и у економном животу морају се установе убеђењем и самосвешћу, и ако лагано, то опет непрестано развијати. За то треба да се интереси свију дотичних чини-

лаца поставе у међусобну хармонију, па тек онда се можемо надати извесном добром резултату.

Кад би Београд био слободно пристаниште, извесно би се све радње околних провинција у њему концентрисале. То је мњење које се не да оборити, и против кога би се могли само финансијални узроци навести. Такви финансијски узроци су ово: велики трошкови по државну касу, што би се морала подићи ђумручка линија око Београда, па још више, што би одпадао ђумручки доходак од оних еспана, што би их Београђани трошили, и за које се себи плаћао ђумрук.

Трошкови за обдржавање царинске линије око Београда истина били би знатни и ако не би износили по нашем мњењу више од 5 до 6000 дуката годишње. Та је сума врло незнатна спрам великог добитка кад би Београд постао слободним пристаништем, јер и сам интерес и корист целе Србије захтева да Београд постане светско тржиште.

Истина да би се ђумручки доходак, смањило кад би Београд био слободно пристаниште, те би отуда било штете по државну касу, али Београд би као слободно пристаниште за десетак година своје становништво удвостручио, можда и утростручио; трговина и занати би исполински напредовали и процветали, те би се услед тога благостање београђана удесетостручило. Дакле српска престоница тако би се знатно развила, да би приход од непосредног данка надокнађивао оно, што би се на ђумруку губило. Па ако би земља и морала да жртвује за подизање Београда, зар такве жртве не би биле оправдане? Зар се може и помислити политично и економно развиће Србије, а да Београд не буде вођ у том развићу?

(Наставиће се.)

\*) По садашњој царинској системи више европских држава нека врега антрепота већ постоји, јер у ђумручким магазима могу се сместити на дуго време еспани, а да се не плаћа царина. Београдске дуванције од кад постоји регал на дувану служе се том системом, држећи у земунској армизарекој магазини дуван. Но за то не опажа се никакав развитак трговине у сјед таквих стоваришта у нашој вароши. Од таквих месташта нема изгледа да ће и по београдску трговину велике корист бити.

## ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

**Земун.** Из поузданог извора дознадосмо, да је и наша варош одређена да буде излазна тачка жељезничке пруге према Србији. То је услов који је наша влада ставила како друштву државне жељезнице, које хоће да повуче пругу из Кикинде на Бечкерек и Перлез до дунавске обале према Земуну остављајући Панчево на лево, тако и друштву, што тражи да гради жељезницу из Пеште преко Новог Сада до Земуна. У Београду се већ налазе инжењери ради премеравања, јер ће се још овог пролећа, као што кажу, грађење започети. Ово дана говорило се у Београду, да ће се код Вишњице аустријска скопчати са српском жељезницом, а до Београда да се начини само једно крило; но то као да неће влада српска дозволити, што би било противно и нашем горе наведеном извешћу, које, као што рекосмо добисмо из сасвим поузданог извора.

Колико нам је мило, што овај повољан по нашу варош глас читаоцима саопштити можемо, толико жалимо што опажамо, да су неки наши суграђани противни, да се паробродском друштву уступи она просторија, коју друштво тражи крај дунавске обале за пристаниште својих лађа. Основи не виде нам се да су уместни, које они у том погледу наводе. Јер као што смо већ у прошлом листу рекли, није у интересу наше вароши, да друштво отуђујемо од нас, од кога наша варош највеће користи има. А особито не треба у ово време да га отуђујемо, кад се у Београду чине припреме, да се савска обала крај Ђумрука регулише и од чести да се уступи паробродском друштву на ужитак. Ми се надамо, да неће варошки заступници наши у том погледу што закључити, одкуд би произашле грдне штете по нашу варош. Има случајева, у којима одговорност варошких заступника престаје бити само моралне природе!

Јавили смо у прошлом листу, да ће се у понедељак држати седница општинског већа; али те седнице није било, почем се г. Градоначелник разболео, а предмети дневног реда су важни, те је хтео да буде учесник у већању, па зато се је и одложила седница и држаће се као што чујемо сутра у понедељник у 9 часова пре подне.

О црквеној општини немамо ове недеље ништа јављати, ван да је

изјашнење г. свештеника Н. Савића отправљено часној конзисторији. До који дан држаће се скупштина ради новог избора неких црквених татора, почем неких од изабраних не хтедоше се примити тога почаснога звања.

У прошлој одборској седници, за коју јависмо у последњем листу, ова су лица изабрана: За турске у св. богородичној цркви г.г. Манојло Лаушевић, Лазар Урошевић и Јован Старчевић; у св. николајевској цркви: г.г. Јован Чутуковић, Петар Хаџић и Димитрије Стојановић; у контумацкој цркви: г.г. Јефта Вучковић и Димитрије Николић Јаснић; у горњоварошкој цркви: г.г. Јован П. Јовановић, Матеја Свиларић и Теодор Смедеревац. За кураторе фондова у дољој вароши изабрани су: г.г. Игњат Василијевић и Живко Лончаревић; а за горњу варош придодат је г. турску Јовану П. Јовановићу Ђорђе Пејак. За старатеље сирота изабрани су за дољњу варош: г.г. Игњат П. Јовановић и Гаја Николић, а за горњу варош г. Коста Банатовић.

**(Задружко.)** Овадшња немачка певачка задруга даје у суботу 5. о. м. у дворани код „црног орла“ трећи свој редовни годишњи концерт са играњем. Распоред је овај: 1. Певачка химна, певаће збор. 2. Серенада, тенорски самоспев са муљавицом певаће Ф. Ферко. 3. Два гренадира, песма од Хајна, певаће г. Голдштајн. 4. Вечерња песма певаће збор. 5. Просјаче, песма за женски глас, певаће г-ђа Амалија Шандор. 6. Недељна песма, певаће збор. 7. Двопев за тенор и бас, певаће г.г. Ф. Ферко и Ј. Штрауб. 8. Дитирамба, полка-мазур пратиће на гласовиру г. Ј. Штрауб.

— У великој недељи имаћемо у Земуну ванредну забаву. Управитељ јахачког друштва г. Беноа Фура, који сада у Београду даје претставе у циркусу, намерава овде у речено доба приредити велико утркивање на коњу, са наградом. Прва награда, као што чујемо, биће двеста форината.

— Из Ст. Пазова добили смо два дописа, од којих само овај и то у одломку саопштити можемо: „... Ономад у недељу скупила се црквена скупштина у школкој дворани, на коју дођоше много скупштинара, да саслушају по други пут изасланика конзисторије г. пароха А. Јовановића из Саса. Као комесар политичке власти беше ту и поручик од управе г. Бакић. Конзисторијални изасланик изговори кратку беседу скупштинарима и прогласи три скупштинара за бунтовнике и рече, да се мора скупштина растерати и други

избор одбора предузети. Затим одузме протоколе црквене и предаде их политичкој власти. Скупштина се развије врло огорчена тим поступком, вичући, да ће исте одборнике наново изабрати. Неки се скупштинари туже, што су лишени звања, особито пероноћ, који је под платом. „Ала наше за мало бијаше.“ — 26. ов. мес. дошао је овамо г. Ђенерал Кшиж, који је овде већбање наших граничара прегледао. Том приликом посетио је нашу цркву и школу, као и еванђеличку цркву и школу. Походио је и трговине, па је распитивао како радње пролазе.

— Из Панчева добили смо ово извешће: Ово дана приспеше два наша грађанина из Беча, и донеше неповољан глас, да је намера жељезничког друштва, да се пруга провуче преко средине рита тако, да би Панчево више од сахата било удаљено од жељезнице. Услед тога скупило се варошко заступништво и одлучи да пошаље у Беч два депутирца у лицу г.г. Графа и Ламбовића с налогом да се о истинитости тог гласа увере и да ишту да се пруга жељезничка преко Панчева повуче. Ова намера жељезничког друштва види нам се да је против сопственог интереса, јер варош, као што је Панчево са знаменитом својом трговином, доиста би била штација боља од сваке друге у доњем пределу. Узрок из кога хоће да мимоиђу Панчево са жељезницом није познат, ако није опет тако назови стратегички узрок, који је последњих двадесет година развићу трговине голему штету нанео. Па нала не може се држава ни са својим стратегичким успесима за своје време узносити. Кад ће један пут код нас престати да се жртвују животни интереси народа којекаквим проблематичким покушајима, — Наши свештеници присташе на то, да се њихови дохотци по досадашњем начину намирују.

— Наш дописник из Београда пише нам ово: Чеси, што станују у Београду, склопили су друштво „Чешку Беседу.“ Циљ је друштву да материјално и морално потпомаже Чехе у Београду. Сваки Словен може бити члац. Дружина је прошле недеље имала свој састанак. Камо срећа да се и ми мало боље заузмемо око наше сиротиње. — Пре неки дан, полагаше амо испит адвокатски један самоуки правник, али га не положи

мајци. Код нас се полаже адвокатски испит пред судијама, од којих ретко да је ко год свршио права. По нашем мишљењу боље би било да се такав испит полаже пред комисијом, што би се саставила од најотличнијих правника, јер тако не би које који постајали адвокатима и били од штете по народ. Зато наш сељак кад чује име адвоката бежи јадан и клони се као ђаво крста. — Од дужег времена бави се овде у Београду честити Србин г. Карић професор географије на одеској академији, који је амо дошао зарад поправке здравља. Кроз неколико дана полази г. Карић натраг у Одесу. Као што чујемо он је тражио професуру, не зарад плате, јер у Русији му је плата четири пута већа, но што је овде имају професори, већ с тога што је Србин. Жао нам је што немасмо среће да нам такав човек остане у Србији. Ваљда с тога не може бити г. Карић професором што не написа неку „зоологију по др. Панчићу и Лајнису“ или што не преведе неку „Хортензу“, или ваљда с тога што незна да тумачи шта је слободно писање (слободна штампа) онако као што га је својим ћацима протумачио г. М. Упитан од ђака, шта је то слободно питање одговорио им је: „слободно писање је, писање лежећи, стојећи, жмурећи, левом руком, десном руком и како год ти је воља.“ Ово би држали за неку иронију, да то г. М. није оказао... — Читали сте у Видовдану да ће наш Београд посетити талијанска оперска дружина. Могу вам јавити да она овде неће давати претставе и ако су се доста њих претплатили са седам дуката за једну ложу. Садашње позориште је врло ограничено, те неби имало толико дохотка да се трошкови о таквом подухвату намере. Зато и јесу неки од наших мецената одвратили подухвату од своје намере, позвавши да дође до године, кад буде ново позориште готово. Жао нам је што су се београђани тако издашни показали према талијанској опери, а на књижевство слабо обраћају пажњу. Зар није жалост што ваш лист „Земунски Гласник“ који тако ваљано обделава наше народно-привредно поље и стварне наше интересе заступа, па у српској престолници тек има десет предплатника! — Убица Стеван Марић дуваница овд., за ког сам вам у пређашњем листу јавио, осуђен је варошким судом на шест година робије.

— Из Београда чујемо, да је познатом књижнику г. Љуб. Каравело-

ву дозволила српска влада прелазак у Србију.

— „Застава“ јавља, да је рекламациони одбор за рештаурацију новосадеку свршио свој посао. Резултат је овај: Срба бирача има 812, а свију други т. ј. Немаца, Мађара, Словака, Руса и остали Славена, Евреја, Јарчана, Петровчана и други Нерсбаља са стране 727. Српска је дакле већина од 85. Немци су дали рекурс против 59 Србаља, а Срби дадоше дапротив 52 Нерсбина и осим тога 10 Србаља сами за себе рекуррају. Она још констатује, да је зам. градоначелника свакојаке машинарије употребио, како би само нерсиска већина произвела се.

— Из Загреба јављају, да у Карлштату и у Винковцима комисије о томе већају, како да се устроји кордонска стража крај турске границе, коју досад чуваше граничари. Ова финансијска стража вршиће осим тога још и друге дужности н. пр. пазиће у местима што су близу границе на криумчарење са соли, као и на оне што пеку ракију или саде дуван. — Саборски посланици Маљевац и Рушевић, што и сабор одобрава, наваљују, да се поднесе предлог за уређење муниципија и општине као и урбарских одношаја и кућевних задруга. — Бискуп Штресмајер и Каноник Рачки отишли су у Рим.

— Управљајући одбор нар. хрв. позоришта обратио се загребачком сабору са молбом, да се позоришту субвенција повиси, наводећи да садања потпора није довољна ако се хоће да позориште постане завод сталан и врстан у своме послу.

— У Бечу чине се припреме за пут њ. в. цара и царице у Ердељ, коју ће земљу да посете још овог лета. Отуда продужиће цар и царица своје путовање преко Буковине у Галицију.

— Претстоји знатна редукцију наше војске. Сваки се дан очекује с тога царска одлука. Овогодишње новачење предузеће се тек на јесен.

— Будимски град ће да се поруши а простор да се употреби за грађење кућа. — Јокаји и другови му издаваће од 1. маја немачки опозициони лист. Уредник ће му бити сада у Брисељу налазећи се Јован Лудвиг. Лист ће се звати „Нови слободни Лојд.“

— У немачким листовима чита се изванредна вест о претстојећем путовању црногорског кнеза Николе

у Цариград. Султан, веле, предаће му Херцеговину до Неретве, над којом ће области под сузеренством портиним владати (?)

— Из Букурешта пишу да се опет бугарске чете у Бесарабији организују. Пре неки дан 560 таквих оружаника пређоше влашку границу у четама од 10—12 моака и упутише се Дунаву. — У Румунији се јуче свршише избори посланика за камеру. По досадашњим извешћима имаће садања влада мајоритет за се.

— Из Цариграда јављају, да је тамо стигао глас, по коме су се у Брисељу сложиле две велике банкарске фирме, на које ће прећи дозвола за грађење румелијске жељезнице. И ово извешће тврди, да постоји једнако још намера, пругу провући кроз Босну, а не до српске границе. Порта и Персија сложиле су се да заподенути свађу због границе расправи меновита комисија. Све је уклоњено да се оружан сукоб не догоди. — Бедујинци побунеше се; прекинути су саобраштаји између Александрете и Алена. — Из Кајира јављају, да су у позоришту намеравали убити вице-краља. — Јављају још, да су вође критских усташа што су у Цариграду позатварани, на 15-то годишњи затвор осуђени.

— У француској камари ово дана беше интересантна дебата изазвана сјајним говором старога Тијера, који је рекао, да Француска ни у чему толико не оскудева, као у личној слободи, која готово и не постоји. Његов је говор наишао на жестоку опозицију од стране владиних људи. Либерални депутирци Жил Фавро, Пикар и др. пребацаше министру правде Барошу, што је авансовао судију једног, при свем том, што је овај у политичкој парници, само у корист владину, не обзирајући се на правду, изрицао пресуде. Том приликом рече Тијер, спомињући покојнога краља Луј Филипа, да сваки о овоме ваљаноме владоцу треба да сачува лепу успомену. Због ове изреке хтеде му председник одузети реч.

— Шпањску круну нудише оцу португалског краља Фердинанду, но овај нехтеде да се прими владе. Против кандидатуре херцога Монпасје-а неки је део народа као и цар Наполеон. Говоре, да је због тога велика забуна овлада у владином кругу у Мадриту, те Серано хоће да да оставку, усљед чега ће се нов избор чланова регентства предузети.

## НАРОДНА ПРИВРЕДА.

**Беч, 29. марта.** (Телеграм.) Банатска шеница у Бечу, 86-фунт. по 4.60; шеница у Буру: моришка 87-фунт. по 4.40; 86½/87-фунт. по 4.45, перјамшка 87-фунт. по 4.40—50, солноска 87-фунт. по 4.40; пештанска шеница у Пешти 86/88-фунт. по 4.50. Рајз у Бечу: мађарска 80/81-фунт. по 3.38, аустријска 82-фунт. по 3.50. Мађарска воб, транзит, 45-фунт. по 1.86, 48-фунт. 2 ф. Промет са шеницом 20000 мерава.

### Стање воде Саве.

Код Земуна:

У четвртак 27. марта: 12 с. 0 п. над нул. Суво.  
 „ петак 28. марта: 12 с. 0 п. над нул. Суво.  
 „ суботу 29. марта: 11 с. 11 п. над нул. Суво.

Код Митровице:

У четвртак 27. марта: 13 с. 0 п. над нул. Суво.  
 „ петак 28. марта: 13 с. 3 п. над нул. Суво.  
 „ суботу 29. марта: 13 с. 2 п. над нул. Суво.

Код Сиска:

У четвртак 27. марта: 15 с. 7 п. над нул. Суво.  
 „ петак 28. марта: 14 с. 7 п. над нул. Суво.  
 „ суботу 29. марта: 13 с. 6 п. над нул. Суво.

**Земун, 29. марта.** Филијал хрватске есконт-банке у Сиску пре неки је дан ступио у послену свезу са овдашњим филијалом англоугарске банке. Услед ове свезе изглед је, да ће сисачки филијал добијати више продукта на продају у Сиску, као и за даље пошилање оданде на море. Нашим трговцима можемо препоручити, да се послуже посретествовањем ових завода, јер уверити их можемо да ће уз друге олакшице, и најсолидније послужени бити. До који дан, као што чујемо, изаћиће окружница овдашњег филијала у том обзиру.

О београдској банки ућуташе за сад. Чујемо, да је одбор израдио штатут и поднео га влади на потврђење, која ће га трговачко-занатлијском одбору на претрес дати. За узимање акција знатно охладнише Београђани. Има их још преко 2000 комада за издавање.

**Земун.** (Званично.) П. к. телеграфски инспекторат за војну границу у Земуну издао је 24. о. м. објаву: Ради овогодшње оправке телеграфских линија потребно је 4400 комада растових стубова, 25 стопа дугачких, на врху 4½ палца у среди 6 палца дебелих од доброг дрвета, с кога су коре и лике скинуте. Ови стубови треба да су уколико је можно прави, и треба у ова места да се поставе; у Госпић и Оточац по 500, у Звечај 130, у Јовевстал 250, у Мордуж и Јеверане по 100, у Сењ 450, у Сусак 140, у Јасеновац 200, у Ст. Градишку 130, у Брод 200, у Винковце 400, у Шамац 250, у Рајевосело 300, у Митровицу 130 и у Панчево 120 комада. До краја маја п. р. рок је, да се ови стубови поставе. Онај који би хтео све или поједину партију да постави, нека се обрати до 8. (20.) маја о. г. с писменом понудом на горе наведени телеграфски инспекторат у Земуну, где има у случају погодбе 5% од погођене суме у име кауције поджити.

— Панчевачка регимента јавља, да ће се 3. априла о. г. у 10 часова пре подне у канцеларији

региментске управе држати јавна дражба ради давања под закуп 1214 јутара ритске земље, што се налазе у ритској оград и што је опредељена за оснивање фонда посвећеног просветној цели. Сваки онај, који хоће да узме ту земљиште под закуп, мора при дражби положити 500 ф. кауције; па кад би остало на њему мораће исту повисити до измака половине годишње аренде. Остали услови могу се до дана дражбе дознати у реченој канцеларији.

— Иста региментска управа јавља још, да ће се 3. априла у канцеларији региментске управе у 10 часова пре подне држати дражба ради давања под аренду на девет година 1800 јутара земље код села Опаве, која беше одређена за засађивање шуме, но сад ће се моћи поорати. Онај, који би хтео ту земљу узети под закуп има да положи при дражби 500 форината у име кауције, па ако би земља остала на њему ту ће суму повисити на 1000 форината. Услови могу се дознати у реченој канцеларији.

— Суд варадинске регименте јавља, да ће се 25. маја, 22. јунија и 27. јулија о. г. у 3 часа по подне у тамошњој судској канцеларији јавном дражбом продавати кућа под бр. 566 у Митровици, која је процењена на 1092 ф. и 50 нов. У исти дан и час продаваће се судски и кућиште под бр. 497 заједно са баштом.

— Мајистрат варадински јавља, да ће се тамо 21. априла и 21. маја ов. год. дражбено продавати кућа Јована Вагнера под бр. 46, процењена на 6000 форината. — Исти мајистрат продаје судски 14. априла кућу, башту и виноград пок. Розалије Бушакове, што је скупа процењено на 660 форината.

— Региментски суд у Митровици јавља, да ће се 6. априла, 11. маја и 8. јунија свагда у 3 часа по подне, продавати кућа под бр. 620 заједно са кућиштем, што је процењено на 1610 форината.

**Београд, 27. марта.** (о. д.) Ово петнаест дана не имадох шта особеног да вам јавим за трговину на нашој пијаци. Радња са земаљским производима беше стала, као увек у време, у које Евреји имају њихову паеху. Дућанције прилично имају пазара а са свим добро раде сада гвожђари, јер сила се еспана тог рода носи у внатрност, па је и извоз у Турску знатан.

Храни нема извоза. Та је радња са свим стала, није дакле ни нужно да вам јавим за цену. Сам један кукуруз вредно је споменути, који прилично пролази у местима близу скела, где се храну свињи. У Пожаревцу плаћа се сад 100 ока по 60 гроша, но овде само 54—56 гроша, што ту свињарски трговци немају потребу.

О радњи са сировинама ово сам бележио. Кожа овчијих саланских врло мало има на пијаци, као ни селачких. Оне плаћају по 27—28, ове по 22—24, а козије саланске такође по 27—28 гроша пар. Турских козијих кожа има прилично, но без сваке су тражбе; нуде их по 24 гроша. Јагнеће и јареће држе по 17—18, кављаке по 14—15 пар. Цена лоју попустила је пролази по 7½ гроша ока, а маст пролазила би по 7¾ гроша, али је нема на пи-

јаци. Цена је ракији скочила; од 8/9 гради плаћа се ока по 50—56 пара.

Од неког времена постоји код вас у Земуну, као и на другим аустријским скелама нова уредба, којом се забрањује увоз кожа, ако нису снабдевене са исправом власти, која сведочи да марвене куге тамо нема, од куд коже иду. Ова уредба јако смета радњи са продуктима, те су се услед тога неколико наших трговаца обратили г. министру, како би се те сметње одклониле. У споразумлењу са овдашњим аустријским конзулатом и управом земунског контумаца наређено је, да ерпски шеф санитета г. др. Стева Милосављевић издаје такве исправе. Од сад ће се дакле морати сваки изношач кожа обрађати том надлежатељству ради исправе. Да ће ту бити кад-кад и неких неуредности н. пр. преносиће се турске коже на исправи ерпске власти, то се зна. Највише се жалеле трговци на овдашњу паробродску агенцију, што ова не хтеде примати коже за шиљање, јер коже би могла одвести до Земуна и тамо их сместити у контумацу, ако је то тако прописано.

Овом приликом хоћу да се у интересу трговине пожалим на хрђаво поступање од стране нашег ђумрука, који често десетак дана неће да прима робу, што је донешена паробродом, те трговци не могу с тога да подигну еспане своје. Господа ђумручки чиновници ради су да кривицу на агенцију баце, али се зна, да су они томе криви. И агенцији је мило, кад им се шлепови што пре ослободе терета. Већа је дангуба кад се овде може подићи роба од ђумрука, него што изискује сам пренос из Лајпцига до Београда. Рад сам да обратим пажњу надлежног министарства на тај предмет.

**Сисак, 23. марта.** (Ч. Ш.) Од почетка па до краја ове прошле недеље много се куповало хране на овдашњој пијаци. Узимало се шенице, кукуруза и зоби, али је главну улогу играо кукуруз, јер су на Трета стигли налози на велике количине од те робе; с тога дизаше се цене на 2.40 по ваган за готову робу. Али кад престадеше куповати на рачун Третанаца, уз то почеше и дукати падати, множише се понуде, и услед тога паде цена кукуруза са 10—15 новчића. Шенице узеше млинари на спекулацију, исто тако узимало се и зоби. Сам јечам остаде без питања.

Промет са шеницом изнео је 26.000 вагана по овој цени: банатска и тиска 85/86-фунт. по 4.20—30, 84/85-фунт. по 4.20, 83/85-фунт. по 4.10, 82/83-фунт. по 3.70—80.

Продато је 138.000 вагана кукуруза, и то банатског, ермског и босанског, готова робе и што се на путу налази, по 84/85-фунт. по 2.17 до 2.40.

Цента босанске зоби, од које је 8000 вагана продато, продата је по 3.06—10.

## Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	24.	25.	26.	27.	28.	29.
	М а р т а.					
Дукат царски	5.92	5.93	5.95	5.94	5.94 1/2	5.93
Сребро	123.—	123.25	123.65	123.75	124.—	123.75
5% металици	62.70	62.50	62.50	62.50	62.30	62.45
Ови с кам. мај—новем	—	62.50	62.50	62.50	62.30	—
5% народни вајам	70.70	70.50	70.40	70.50	70.45	70.65
Акције народне банке	730.—	729.—	728.—	730.—	730.—	730.—
„ кред. завода	296.10	293.90	294.—	293.50	293.10	294.30
Лозови 1860. године	103.06	103.—	103.—	103.10	102.40	103.—
Лондон	125.—	125.30	125.80	125.85	126.10	125.60

## Пловидба местне лађе до 19. априла.

Из Земуна у Београд, у 6 и по сахата у јутру.  
 Из Београда у Земун, у 7 сахата у јутру.  
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 7 и по сахата у јутру и у 1 сахат по подне.  
 Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 3 сахата после подне.  
 Из Земуна у Београд, у 5 и по сахата после подне.  
 Из Београда у Земун, у 6 сахата после подне.

## ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

Herr Redakteur!

Am 30. März 1869 Früh 9 Uhr begab ich mich mit dem Passagierschiff nach Slankamen. Ich hatte dringende Geschäfte dort zu verrichten. Unterhalb Slankamen stand das Titled Lokalschiff „Neuburg.“ Schiffsführer Frank, knapp am rechten Ufer, wo es gewöhnlich das Passagierschiff abwarten soll, um Passagiere abzugeben und zu übernehmen. Kaum des Passagierschiffs ansichtig setzte sich das Lokalschiff in Bewegung, und es fiel sogar dem Kapitän der „Elisabeth“ auf, was das für ein Manöver sei. Mitten in der Donau trafen beide Schiffe zusammen, und wechselten die Passagiere. Nun war ich, und ein Unterlehrer von Slankamen auf dem Lokalschiff, die dort auszusteigen hatten. Allein dem Schiffsführer Frank beliebte es nicht, abermals auf das rechte Ufer zu fahren und uns auszuschiffen, unter dem nichtigen Vorwande des Windes und der Wellen, und wir wurden trotz unseres energischen Protestes nach Titel geschleppt. Nachmittags 1/2 Uhr, soll das Lokalschiff abermal in die Donau dem herabfahrenden Pester Passagierschiff entgegen. Punkt 1/2 Uhr war ich am Ufer, als das Schiff abfahren soll, und Schiffsführer Frank, der mein Wehen mit dem Tüchel recht gut gesehen, war so artig, mich dort sitzen zu lassen, und weiter zu fahren. Der Unterlehrer war schon am Schiff, und wurde bei Slankamen, ungeachtet des gleichartigen Windes und der Wellen, austandlos ausgeschiff. Kurze Zeit darauf kam das Passagierschiff von oben herab, und darauf befand sich ein Fischerbursche des Handelsmannes Natoševits, der gleichfalls in Slankamen austiegen sollte; wurde jedoch unter nichtigem Vorwand, auch nach Titel geschleppt.

Meinem Reiseplan gemäss, und unter allen Umständen, musste ich am 31. Abends wieder in Semlin sein; allein durch die Willkürlichkeit und Rücksichtslosigkeit des Schiffsführers, in Titel übernachteten, unnütze Auslagen haben, den 31. Früh einen theuern Wagen aufnehmen der mich zur Donau brachte, dort die Ueberfuhr bezahlen, und erreichte kaum Mittags Slankamen, und ohne mein Geschäft daselbst vollständig zu ordnen, war ich gezwungen, gleich nach Semlin mit bezahltem Wagen abzufahren.

Abgesehen die mir verursachte unnötige Auslage (bei 10 fl. ö. W.) habe ich den grössten Schaden dadurch, dass ich mein Geschäft gar nicht beenden konnte. Der arme Fischerbursche dagegen der vom Taglohn lebt, hatte durch das Schleppen nach Titel, und Uebernachten daselbst 1 fl. 20 kr. Auslage, die bedeutend grösser wären, wenn ich ihn nicht mit mir zur Donau frei fahren liess.

Ich ersuche Sie, Herr Redakteur, dieses „Eingesendet“ in Ihr geschätztes Blatt aufzunehmen.

Semlin, 10. April 1869. M. Cs.

(Eingesendet.)

A. Pazua 4. April 1869.

Gestern wurde unsere Bewohnerschaft in der ersten Nachmittagsstunde beim heftigsten Sturmwind durch einen erschreckenden Feuerlärm aus seiner häuslichen Ruhe geweckt.

Schüsse, Trommel, Hornsignale, Menschengeschrei und Getümmel wogten durcheinander, und man konnte im ersten Anlauf nur vernehmen, dass es in der gemeinschaftlichen Stallung des Haptmanns und Administrations-Officiers-Quartiers brenne.

In Wahrheit hatte auch ein widerlicher Rauch das halbe Dorf bedeckt, das hier exerzirende Militär, und eine Menge Volk hatte sich in einigen Minuten gesammelt, die Bodenräume untersucht, und überal nur steigenden Rauch, aber kein Feuer gefunden; — man untersuchte endlich die Rückseite des Stalles und fand, — man fand in der Nähe des Stalles und Gartenzaunes das Feuer; — eine grössere Menge zusammengetragenes Unkraut und Mist würde da durch den Administrations-Officier B. angezündet und verbrannt.

Es ist wohl üblich dass hierlands dergleichen Unkraut bei ruhigem, gefahrlosem Wetter in grösseren Gärten dem Feuer preisgegeben wird, doch bei einem Sturmwinde, so wie er gestern gewüthet hat, sieht man auf dem Koeherde das Feuer mit Bangen.

Wenn wir ferner in Anbetracht ziehen dass es die erste Polizeibehörde dieses Comp.-Bereiches war welche unsere wohlhabende ruhige Bewohnerschaft an den Rand des schrecklichsten Unglückes brachte, so muss man sich dem gerechten Zweifel hingeben, ob nicht Herr B. vielleicht fähig wäre diesen oder einen ähnlichen Streich nochmals — zu Tage zu befördern; wir würden uns gerne dagegen versichern, nur möge man uns die Mittel darreichen. P. M.

Abth. 2. Nro. 924.

## Feilbietungs-Edikt.

Vom Magistrate der k. k. Militär-Communität Semlin wird hiemit bekannt gemacht:

Es sei über Ansuchen des Herrn Basil Wukomanovics durch den M. G. Advokaten Ivic contra die Verlassenschaft nach Dem. X. Maximovics puncto 1000 fl. österr. Währ. c. s. e. sammt Interessen und der gegenwärtigen, auf 15 fl. österr. Währ. gemässigten Kosten, in die executive Feilbietung des gegentheiligen auf 13.000 fl. österr. Währ. geschätzten Hypothek als des Hauses Nro. 307/308 Stadt hier gewilligt worden, daher behufs Veräusserung dieser Realität der erste Termin am 15. April, der zweite Termin am 15. Mai und der dritte Termin am 16. Juni 1869 jedesmal Nachmittags 2 Uhr, mit dem Beisatze angeordnet, dass, wenn diese Realität beim ersten und zweiten Termine nicht um oder über den Schätzungswerth an Mann gebracht werden sollte, selbe beim dritten Termine auch unter denselben hintangegeben werde.

Kaufustige wollen sich an obbestimmten Tagen und Stunde im hiesigen Rathhaus-Saale einfinden.

Semlin, am 10. März 1869.

Bach m. p. Schreiber m. p.  
Major-Bürgermeister. Hauptmann-Auditor.

## ОБЈАВА.

По закључењу варошког заступништва земунског премештено је вашарштите са ледине изван Горње вароши на велику пијацу пред римском црквом у дољој вароши, где ће се како пролетње тако и јесења вашар са еспанима држати; у исти дане обдржавани марвени вашар пакбиће одсад на ледини пред београдском капијом.

У Земуну, 8. марта 1869.

Од Мајстрата.

## Kundmachung.

Laut Beschluss des Gemeinderathes werden künftighin die beiden hiesigen Jahrmärkte im Mai und September, welche bisher ausserhalb der Vorstadt Josefstadt abgehalten wurden, in die innere Stadt verlegt, und zwar für die Waaren und Handelsartikel aller Art, auf dem grossen Marktplatze vor der katholischen Kirche, dagegen der gleichzeitig stattfindende Viehmarkt ausserhalb des Belgrader Thores auf der grossen Exerzirwiese abgehalten werden wird.

Semlin, 20. März 1869.

Der Magistrat.

## Јозеф Марк

зидарски мајстор у Земуну

препоручује се поштованој публици у вршењу зидарских послова, коју ће радњу одсад сам на своју руку да ради, пошто је последњих једнаест година са истом радњом покојног Флоријана Фелбера управљао.

Уверавајући поштовану публику да ће сваки поверени му зидарски посао точно и по умереној цени вршити, нада се, да ће у многим приликама посведочити моћи то своје обећање.

## Josef Marx.

Maurermeister in Semlin

empfiehlt sich dem geehrten Publikum zur Ausführung aller Art von Bauarbeiten, welche er von jetzt an auf eigene Rechnung übernimmt, nachdem er die letzten eilf Jahre hiedurch das Baumeister-Geschäft des seel. Herrn Florian Felber geleitet hat.

Das geehrte Publikum kann versichert sein, dass er jede ihm anvertraute Mauerarbeit solid und zu möglichst billigen Preisen ausführet, wovon es sich durch zahlreiche ihm zugewendete Aufträge überzeugen wird.

**КВАРТИР** за издавање под карију, састојећи се из четири собе и принадлежних просторија, налази се у кући г-ђе Марије Карамат.

## Самртна пресуда.

(Од М. Јокаја.)

(Наставак.)

Књиговођа је задржи.

— Госпо, таковог као што сад изгледа, несмете га нипошто видети. Лице му је размрвљено, тане га је страхотно нагрдило.

— Тане! повиче она — дакле је убијен?

— Сам се убио, госпо. Нашли смо поред њега и самокресе, баш оне исте што их је јуче напунио изговарајући се, да се плаши разбојника.

— Боже милостиви, шта ли га је натерало?

— Узрок је, на жалост, сасвим јасан. У писарни на столу нађосмо отворене све књиге. Инвентари и биланција, што их је сам својеручно потписао, сведоче да је у последње време, кад оно папири јако падоше, већи део свог имања изгубио, па би за кратко време морао пасти.

Анђелија покри своје лице рукама, са кога несташе самртне бледеће, да га румен тешкога стида облије.

Када опет к себи дође, запита га тијим гласом: да ли се то прочуло већ по граду?

— Госпо, самртни се глас брзо рашчује.

— Нисам то мислила . . . оно друго што доцније споменусте, рече му оборивши очи. Помисао та већма је потресала, беше јој страшнија него сама смрт.

— То је још тајна.

— Спалите ону биланцију; продајте сав мој мираз; ево и у овом сандучићу имам нешто мало, покуните све и намирите потпуно све кредиторе који се пријаве.

— Госпо, држим да сам дужан, пажљивом вас учинити на ту жалосну околност, да се стање г. Монсе-а тако смањило, да ће му се поверитељи тек са жртвовањем васцелог вашег имања једва намирити моћи.

— То ништа не чини. Човек без богаштине може живети, али без части никако. Нека свет никада не дозна, да ми се муж због тога убио што се сиромаштва поплашио. Ако вас ко за узроке његовог самоубијства запита, одговарајте им како знате; реците да су га породичне околности на то навеле. Немојте ни мене штедети, кажите да сам неваљала, да сам му неверна била реците ма што, само ми част мужевљевог снасите!

Књиговођа јецајући клече пред ноге те несретне жене, узне је за

руку, поли је топлим сузама и тужним речма поче јој се заклињати, како о њој никада таково што изрећи не може, како би му морало срце пући.

И Анђелија не могаше више да савлада буру тужних осећања. Посрћући приступи столу; потоком јој сузе из лепих очију потекоше, дршћући узне сандучић с дукати, пружи га књиговођи а од силне узбуђености једва се чути могло, кад му је рекла:

— Узмите ово г. Арнолде, и будите добри, оставите ме саму. — Потом јој глава клону на јастучић, даде боловима маха и поче горко плакати.

Арнолд прими сандучић, пољуби је у руку, и врати јој писамце, што на дукатима беше.

— Ово не треба да носим.

И Анђелији се опет указаше оне тајносне речи:

„Ово је за дане беде и нужде . . . одважност и нада на бога. Тонер.“

Предаде се својим мислима. Те тајне речи однеше јој душу у неизмерне даљине. Мисли јој се отимаху у бескрајност и што је више мислила, све то већма јој свака мисао црња, тамнија биваше.

### III

Анђелија остави свој прекрасан стан, што га до тада имаше у улици saint Nonne и преби се у некој малој кућици рибарске улице, да траје дане свог бедног жића.

У једно и исто доба осиромаше и удовицом постаде. Две је невоље на једанпут притискоше. Али је она великодушна била; сносила је тугу и нуђу сасвим трпљиво без сваког роптања. Па и туга и нуђа још не беху доста. Овима се придружи још једна невоља, какве судбина само на своје изабране спушта, само за велике и необичне душе чува, као да би их с тим казнити хтела, што се усуђују, да узвишенији и јачи међу другима буду. Само мало, па ћемо дознати каква је то несрећа снађе.

Мало по мало оставише Анђелију сви сродници и пријатељи. Напослетку би готово сасвим осамљена остала, да не беше једног пријатеља, који је сваки часак, што му слободан остајаше, код ње пробављао, који је трудио се да је поутеши; прошлост јој је најшаријим бојама вајао, а будућност јој лепу, веселу прорицао. Тај човек беше Арнолд, верни књиговођа покојног јој мужа.

Арнолд је обично у првим часовима вечери к њој долазио, јер му

тада и посао допушташе. С тим се више изненади, кад једно пре подне зачу, да јој неко на врати закуца. У улазећем не виде она Арнолда са невиним осмејом и учтивим поздравом. Место тога указа јој се један елегантан господин са веома поверљивим поздравом.

Анђелија га не познаде одма. Грдна провала раставила је давно већ од оних кругова, у којима се Телард бавио. Као што рекосмо то беше Телард и она га тек по дужој почивци познаде. Позове га да седне а из погледа јој је вирило, како чека да разговор започне.

Телард се приправио за свој говор, привуче столицу ближе госпи, седе и после неки обични церемонија започе говор.

— Госпо, држим да вам је бол већ толико утишан, да би се смело с вама о нечем разговарати, што вам неће осећања вређати, неће вам сузе мамити.

— Господине, што ми душу тишти, то сама сносим. Јаде своје нисам никоме казивала, дакле не могах никоме ни бити на терету. Можете о свачем говорити. Можете ми прошлост додирнути, а немате се бојати, да ћу вам мучним и жалосним сценама досадна бити.

Телард погледа унаоколо по себи; беше то малено сиротињско обиталиште са старим, отрцаним покућством.

— Ви живите овде у врло потребитом и оскудном стању.

— Може бити, али ја сам с тим задовољна.

— Али ви имате још добрих пријатеља, који би вам судбу сасвим предругојачити могли. . . .

— Верујем, оћу да верујем, да их још имам, али држим за сасма излишно, да својим пријатељима на терет падам, па тако им и недам повода и узрока, због којих би црвенети могла.

— Но ви сте још млади, госпо!

— И живећу можда још дуго. И не чезнем баш још за старошћу.

— Па могли би се још једном удати. . . .

— Од тога ће ме, држим, довољно моја сиротиња сачувати. (Наставиће се.)

## Мој пријатељ Гарибалдован.

(Свршетак.)

— Приповедајте ми шта хоћете, рекох му ја, никако неверујем да ћете свога ђака да изгубите.

Сад он огниоче своју повест.

— Ја се зovem Булијо Фама, премда сам овде као Гашпаро Форти

познат. Родом сам из Напоља. Отац ми беше адвокат. Он није био богат, али је био радин и штедљив те тако стече нешто имањца. Мајке нисам упамтио. Ја сам био тако слабачак, да су ме другови девојком звали. Почем нисам могао да се одржим у несташним играма својих суседића, бејаш принуђен да у кући забаве потражим. Један стари Немац што је више нас становао поучавао ме је; он беше сиромаш и у целом Напољу никога до нас непознаваше; његова ћерчица лепа мала Јованка, беше ми другарица у игри и науци. Кад мало поодрастох распали се у мени зараза читања. Наскоро постане ми Плутарх најмилија књига и згреваше ми млађано срце. У шеснаестој години ступим у канцеларију свога оца. Он беше лојалан Бурбонац и смеран католик. Но ја вере имао нисам нити у политици нити у религији. Тада беше незадовољство у Италији већ знаменито, а одзивка: „Tuoi il Mio!” Догађаји од 1848. г. учинише први прогон. Ја утекнем из очине куће, ударим на Ломбардију и упишем се у добровољце. Пре нег што сам утеко пољубим моју малу Јованку и замолим је да ми верна остане; она се заплаче и замоли ме да јој кажем куда идем, и ми се растанемо са ердачном и искреном љубављу. Кад ми отац дозна куда сам отишао лиши ме наследства; сам Јованкин отац одобраваше моје предузеће. Ја сам био одушевљен, млад и јуначан. За неколико недеља извојужем чин поглавице. Али сад дође дан Новаре и с њим ред несретних дана. Ја одем Гарибалдију у Рим и ставим му се на расположење. Кад и ту свака нада изчезе, вратим се опет у Напољ да боља времена чекам. Отац ми беше међутим умро а све новце оставио је поповима и ја остадох без домовине и новаца. Код Јованкиног оца нађем прибежишта и ако сам изгнаник био. Ви добро знате каки су покушаји чињени г. 1848. и 1860. да се тешки јарам стресе под којим Напољ уздисаше; у таком једном покушају имао сам ја главну улогу. Ја одем у Ђенову да примим заповести. Кад смо у Калabriји на суво изашли похватају нас. Читаву нам регименту ставише на супрот, а многе наше исекоше на комаде. Нас су издали. Тешко рањен допаднем и ја ропства. Испитиваше нас сваког понаособ. Најпре крваве и изнемогле бацише нас у тамницу, а после нас подвргнуше мучноме испиту од 16 сахата. Сва хитрина суђаја што су нас испитивали беше у залуд; онесвешћене од-

вукоше нас у апсанске рупчаге и у прво подне . . .

— Поштедите се повичем ја, ви нисте у стању да зборите даље.

— Не, пуштите ме да свршим. Кад ме из судске сале изведоше, видим ја где нас неки људи чекају. Један ми се приближи, опипа ми дамар и јако се загледа у мене. На то га чух где прозбори: Да почнемо с овим он је врло слаб, те ће нам уштедети труд. Ја помислим да ови људи зборе о смрти на се уплашим. Тада још нисам сву наду полагао на срећу живота. О да је то смрт била! Друго јутро уђе неколико војника у моју собицу и одведу ме у судску салу. Опет почну да ми предлажу питања о именима и броју слободњака у Напољу, што су с њима онда као са злочинцима поступали, и ако су они само тек тиху симпатију прама слободи подрањивали. Под батином ће боље да збори! викне врховни суђаја. Ја скочим у вис али ми окови беху јаки и за клупу утврђени. Везаше ме и почеше — ја паднем у несвест — али и кад себи дођем био сам једнако под батином. Можете ли да представите себи ту страховиту поругу и муку? Ја сам викао али нисам познавао свога гласа, он брујаше као у каке дивље животиње. Крв ми удари на очи и на уста јер сам се неискazано напрезао да бол свладам. Покушавао сам да се умирим али бунцање ме растрзаше. Кад ме пустише сурвам се на земљу. Они ме издигну, утрпају ми перо у шаке и викну пружајући ми табак хартије: потпиши, то је све оно што си признао. Почем ја нисам хтео, опет навале на ме. Један ме пандур свали на земљу, шчепа моју руку и силом напише моје име с њоме на хартији. Нападне ме буновна грозница, па допаднем и апсанске болнице, а кад оздравим отправе ме оданде. Они ме беху тако јако пореметили, како душевно тако и телесно да од мене више пису имали шта да се боје. Ја одем у Ђенову и тамо дознам шта се догодило. Моји најбољи пријатељи клоњаху ме се и шта више нападаху ме као издајника. У гласовитом тренутку мога бунцања изрекао сам име Јованкино и њенога оца и то им је великог квара нанело. Њих ставе у листу слободњака у Напољу и пошто су моје сопствено име изнудили, огласе да сам их ја одао. Од пописатих дођу неки у тамницу а неки на губилиште. Свима су казали да их је издао Ђулије Фани што је ухваћен у битци код Амандеје. Како сам могао да се бра-

ним? Што сам ја тврдио да ништа нити признао нити потписао нисам није имало никаквог успеха, јер збораху да и самим Напољским шпијунима Јованкин отац подозрив није био. Нико није о њему што знао да каже него ја, само сам могао ја да га издам. Немогу да искажем шта сам патио; ја сам живео само у нади да умрем за ону ствар за коју ме беде да сам је издао. У г. 1860. бејаш ја у оној хиљади што се у Марзали на сухо извезла. Гарибалди је моју историју чуо. Он је боље познавао људе и благодарније срце имао него други. Он ми вероваше. Ја се борах, бејаш рањен, као мртвост остадох на бојноме пољу, излечих се и опет се борах. Тада освоје Напољ и Гарибалдовце распустише. Још једном потражим смрт у Аспромонту али западнем изгнанства. Од то доба вучем се од места до места јер зловољна опадања не остављају ме нигде на миру. Ја не знам да ће мојој отаџбини скоро Гарибалдовци, што смрт презиру, онда би се одавно још убио. Моје животарење но је спора смрт од глади. Шта сад да радим?

Он на једанпут застане. Зној у капљама поцури му с чела. Ја му ћутећи продрмам руку.

— Но најтежа ми је мисао што ме покадшто нападне, да сам опет дужан, и да сам своје пријатељство издао, дода он.

— Не, одговорим ја, то није могуће. — Али шта би с Јованком?

— Она ми је опростила како сам чуо, али је више видио нисам. — Сад је мртва. Ја сам њу као и све изгубио. Имали несретнијег и сажаљена достојнијег живота од мога?

Ја неумедох ништа да одговорим али он је знао шта сам ја мислио. Ја навалим на њ да остане код мене, и само снага моје беседе учини да пристане на мој предлог. Он се брзо поправи, јер му сила добро чињаше што је са пријатељском душом живео која му је свако добро желила. Кроз два месеца постане са свим други човек. Он се клоњаше својих земљака као и пре. Јест, ми сеђасмо у својој соби место да идемо у кафану.

Један дан, кад смо доручковали читаше мој пријатељ „Народност.“ Ја видох где се у лицу мења. На једанпут тако скочи да нам астал, што беше доста лепо постављен, изгуби равнотежу, а он се затвори у својој собици. Ја узмем новине али не могах да докучим шта га је узбудило. Најинтересантнија вест била је што су неке разбојнике похватили. Они су тако што знатно

признали што је ваљало на јавност да се изнесе, и то одма други дан. Мало после куцнем на врата и он ме пусти унутра.

Кад ми отвори угледам да је писао. На лицу му се могаше видети израз највеће узбуђености, али мени се чинише да из њега читам неки зрачак радости.

„Шта вам је?“ упитам га ја.

Задркташе му усне кад ми одговори: Похватали су разбојнике и убили; међу њима беху и она двојица што су ме на испиту мучили; можда је то што су они на смрти признали слично са оним што се самном догодило. Ја сам писао једноме своме ратном садругу да ме извести.

Јели извешће за сутра обећано?

— Ја се на то уздам; нова влада обично непокрива срамна дела својих претходника. Кад премину они, било у политици или правди обично се на солидарност ослања да ће она да скине покривач са покварености и суровости. У опште држим то да је паметно, али у мом догађају морам истину да зборим.

Он је имао право. После неколико дана дође му завежљајић писама. Кад их прочита изјасни ми се.

— Све су признали! Викне ми —

Све! Да су листа и потпис били лажни, и још више да моје успеши изговориле име Јованке и њенога оца. Кад су ми узели хаљине ишли су у постави канута на страни срца једну амајлију ушивену. Јованка ме је у побожној брижљивости препоручила њеном патрону, неколико њезних редака уврстила, и своје име потписала. — Тако ми уштедише горчило да ме и на последњем часу као издајника својих пријатеља сматрају — што је у мени поверење побуђавало да је доиста морало бити да сам имена својих пријатеља у бунцању издао.

Он изговараше ове речи радосним гласом. Али наједан пут клопе му глава на прси; крвна жила му је пукла. Још неколико дана повлачио се баш толико колико му је требало да Гарибалдију оправдавање, и од њега ердацине жеље да прими. Неколико сати пре нег што ће Ђулијо да умре дођоше два официра из сицилијанске експедиције; он их поздравих смешећи се, а мени стискаше руку до год је и најмањи зрачак живота у њему трајао. Он умре тихо као детенце, а последњи му уздах беше: „отаџбина!“

Пре неколико недеља видех млоштво италијанских заробљеника у Бечу. Међу њима беше много дивљих и сурових слика, али где што и смерних и жалосних лица, што ме потсећаху на историју мога сиромаша пријатеља. Колико ли су романтичности али колико и жалосних догађаја и тужних тренутака доживели они?! . . . . С немачког Ж.

## Земунска писма.

### I.

Можете још помислити, да сам какогод несрећном костоболом своју телесну вграду обогатио или да црнила немам, кад вам ни речице по примеру „шетачевом“ о својим интересантним преживљенијама не дајем. И једно и друго немате право да помишљате, јер прашка, што га наши трговци зарад прављења црнила препоручују, толико је у Земуну, да би се с њим за једне новце, све дипломатичне и политичне канцеларије, кад би га у „употребљеније“ узеле, снабдети могле. А својства су му доиста изврсна и ја би га свакоме и свима смео најтоплије препоручити из два узрока: што би тим начином државна а особито угарска државна каса, јачи буџет у готовом новцу показивала, те би дошла у положај, (за којим преко „јего“ чевне) да и српском народном позоришту парче субвенције дадне, па не би њихова милост г. Келнер у овдашњој једној кавани принуђен био, да онако душмански на ковчежиће, што их и у његовој владавини зарад скупања прилога на позориште наместиемо, погледа. Шта мислите зашто тај брат на ковчег душмански погледа? Да ли што можда мрзи на оно што је српско? Не, он сиромак можда и незна каква је то звер српско народно позориште, него му се душмански погледа зато, што гости сад она два новчића, што им од кафе натраг припадају, узимљу од њега и у ковчежиће спуштају. Ето зато се он једи, а ваша браћа суграђани, што тамо одлазе, чиниши се, чувају га да не падне у суву болест.

Хтео сам вам и други узрок, зашто би оно црnilо сваком препоручио, да наведем, али га забравих, јер нешто баш на себе помислих и сад оћу неколико речи да вам рекнем и о себи, да ме бар познате.

Ја сам вам човек, што ни најмање осаму не трим а из тога да богме да закључјете, да често себи друштва тражим. По мом скромном мишљењу држим да имам и право, јер ко је пријатељ усамљеничког живота, тај показује да је саможиво васпитан и по томе не би ни требало, да се у нашој толи грдној вароши настане, него нека се чисти у Фенек; тамо ће му се усамљенички живот са свим својим разгранатим странама на уживање да понуди. Наша кривуба калдрма са својим покренутим зубићима никако не вели да у Земуну усамљенички живети ваља. Па шта нам још наш дозла Бога развијени друштвени живот, који нам тако силна уживања нештодице пружа, шта нам велим тај говори; зар не подупире и он моје што по реч светског живоња. Одавно су учени људи рекли: васпитај дете тако, да из њега временом светски човек постане, да се кроз свет продуришти уме, да се свуда паћи зна, и права су имали. Ја им послушно савету следим, а видим као што рекох из нашег развијеног друштвеног живота, да баш ни ја нисам „ретка тица“ у том јату. Али ја се удалах од своје намере. Хтедох вам неке своје белешке да пишешем. Ако ћете ми уступити малко места у „Гласнику“, готов сам да вам то учиним. Ја знам да је у вашем листу тешко места добити,

јер ваши стари радени, „ако се највише кажда се помаминише,“ тако вам материјал на време нагомилувају, те сте са листом свагда и пре времена готови. Благо вама! ти баш раде и ви један бар да вас изневери да мени уступи. Е али вије чудо, тежња за напретком општинства, чист либерализам води их на том путу, и ја држим да им нећете ни дати повода, да вас оставе, а они су колико их ја познајем, добри вналци ришћанске науке, у којој се вели: „дјелајте дондеже свијет имате“ па ће и даље тако да иде.

Ишао сам вам пре службе божије у један други храм, у коме најмање двадесет равни свећеника уједанпут своје проповеди држе, у коме њих двадесет својим мирним седиоцима пресветне наворе посретством очног вида у мозак уливају. Стигао сам тамо, али ми се проклета брава поче да противи, сказавица се не хтеде ништо од свога драгана да растави, те не могах ући да се нагутам те просветне водике, што је тако обилно по оним жутиим столовима разливена. Воже мој, мислих у себи, где, девет часова а читаоница — ух изрекох се — још забрављена. Хрђаво сам о управи и руковођењу овог нашег завода почео да судим. Али кајем се, нисам имао право, јер претседништво сигурно има узрока што неће „голуба“ свог комодитета да лиши. А и овај се сигурно уверио, како му суграђани сувише то место воле, те се само неколико дрски а можда и страсни чачача редовно осуђују да је полазе, а остали ваљда бојећи се да би им туна мало места било редовно изостају, те се и сам баш не журим, да је отвори, јер ко још не увиђа да би читаоницу судећи по учешћу што га чланови према њој показују већ затворити требало, то ме он својим владањем доста јасно говори. Вратио сам се натраг и гледећи мирно како ми густи дим смоткине свакојаке слике о будућности овог милот места ваја (т. ј. дим можда и није имао намеру да то чини, али ја сам си то све својом угрејаном фантазијом тако узимао) наједаред поче ми следећи дијалог до слуха допирати: „Господине, ако смем учтиво понудити, претплатите се за читаоницу на новине — само за три месеца!“

— Г. Вићентије не могу, нећу, јер их држим за себе код куће. Па мени се чини да је читаоница досад имала те новине?

— Јесте, молим, али г. Н. Н. их је држао и њој поклањао, но он сад одлази за то доба из места и, вели, неће их за то време да држи.

— Е шта ћемо, рече други глас и с тим се тај говор прекиде а ја одох дома.

То је моје преживљеније у приповетници а знате сад каква ми је „белешка“ услед тога. Ево је: „Читаоница данас у 9 сахата затворена, знак да у њу слабо ко долази. Раговор у путу чувен расветли ми мој замршени појам о трговачким духовима. Одлазак једног човека на три месеца из места одувима вредним посетителцима читање једних новина из простог узрока, што овај неће искључиво друге да плаћа, знак да у њему почиња спекулагиван трговачки дух. Живела трговина!“

Али ја вам одуљих ово прво писмо и зато ћу са том првом белешчицом да завршим. Како радо посматрам а чешиће се и пера мањам, не треба ваљда ни да кажем, да ћу вам се и другим писмом јавити, т. ј. ако читатељи при овоме дремали а можда и васпали нису. Али не, не, доста сам ја јак, опет ћу вам се јавити, ако им се обоје баш и догодило буде, те ћу се својеки пиштити, да их у другом тако раадрагам, да ће они сами својим расположењем, које ће им мој други сјетанак проповести, и друге, што се можда после кафе у на руча Морајева бацаше, да ће их велим раадремати, пробудити. Дакле е богом до виђења!

— ја.